

EVA

Roman

EVA

**Wat als de waarheid boven water
komt?**

Elrie Bruning

Schrijver: Elrie Bruning

ISBN: 9789403737409

© 2024

De tekst op blz. 182 is uit een vertaling van *My Way* door Jan Rot.

Elke gelijkenis met bestaande gebeurtenissen en/of personages berust op louter toeval.

"Het leven kan alleen
achterwaarts
begrepen worden,
maar het moet
voorwaarts worden geleefd."

Sören Kierkegaard
Deens filosoof 1813 - 1855

"De mens wordt vaak wat hij denkt"

Mahatma Ghandi
Indiaas politicus, 1869 - 1948

Verjaardagscadeau

'Ben je er zeker van, mam, dat je dit wil?'

Voor de derde keer vraagt Thomas of ik er zeker van ben. 'Nog even schat en ik ga weer twijfelen, dit is de tigste keer dat je het vraagt.'

'Ik weet het, maar je hield ons alsmaar tegen.'

Daar heeft hij gelijk in. Mirjam en hij zeuren me aan mijn hoofd sinds ze ouders van vrienden zien wegvallen. De ene na een langer ziekbed, maar ook velen kort na hun diagnose of geheel onverwacht aan een hartstilstand of infarct. Mij viel het ook op, zelf maakte ik het vroeger minder mee. Veranderde tijden wellicht, hun sociale kring is groter dan de mijne ooit was.

'Schrijf je levensverhaal voor ons op, we kennen jouw verleden nauwelijks.' Met die vraag kwam Mirjam als eerste en toen ik bleef weigeren volgde Thomas. Na mijn herhaalde weigering, gelardeerd met smoesjes als "Wat weet ik nu nog?", "Wat hebben jullie eraan?" en "Ik herinner me niets van voor mijn twaalfde en daarna is het ook gatenkaas", kwam er een nieuw idee op de proppen.

'Met je verjaardag krijg je van ons een schrijver die jouw verhaal optekent, een ghostwriter. Het kan dan enkel voor ons geprint worden of we maken er een mooi boekje van, wat dan ook, de uitvoering mag jij bepalen.'

En ja, geloven kan ik het nog moeilijk, maar ik zei ja.

'Ik wist het wel mam, en ik heb al contact opgenomen met een schrijver. Komt maandag of woensdag volgende week je uit?'

'Woensdag,' had ik geantwoord en dat is het al.

Bij het openen van de deur zie ik een wildknappe, donkere jongen staan die zich voorstelt als Lodewijk van Dassel, schrijver van levensverhalen.

'Kom binnen, ik ben Eva Grauss, zoals je al weet.'

'Dat is een van de weinige dingen die uw zoon me vertelde.'

'Ga zitten,' ik wijs naar een plek op de bank, 'of wil je aan tafel zitten, je moet natuurlijk schrijven.'

'Nee, dit is goed, ik schrijf of typ nog niets. Op het moment dat u gaat vertellen zet ik mijn recorder aan en thuis werk ik het uit.'

'Ik heb geen idee waar te beginnen, van voor mijn middelbare schooltijd lijken mijn herinneringen uitgewist.'

'Dan beginnen we toch daar. Alles wat ik opteken laat ik lezen voor we verdergaan. Ik zal dingen weglaten en kom misschien nog terug op lacunes die voor het verhaal van belang zijn. Alles in nauw overleg natuurlijk.'

Lodewijk stelt me in een handomdraai op mijn gemak. Of het aan zijn ongedwongen manier van praten ligt of aan het idee dat ik afgesproken heb dat ik te allen tijde mag stoppen met vertellen? Het voelt goed en als ik zie dat hij zijn apparaatje opstart, steek ik van wal.

Ik probeer herinneringen naar boven te halen die de kinderen leuk zullen vinden om te lezen. Het is moeilijk en als Lodewijk dat doorkrijgt spoort hij me aan alles wat in me opkomt te laten horen.

'Ik werk het dan uit tot een geheel. Je, mag ik je zeggen?'

Ik knik, hoewel ik altijd vind dat de jongeren tegenwoordig wel snel met die vraag komen.

'Je denkt misschien dat dat onmogelijk is, maar zoals ik al zei, ik schrijf het door jou gezegde niet letterlijk op. Ik giet het tot

een samengesteld geheel waarbij ik enige fictie toevoeg, daar waar ik het nodig acht.'

'Als je maar geen lariekoek toevoegt.'

'Ik laat je na elke sessie die we hebben het resultaat lezen, elke wijziging is dan nog mogelijk.'

Na deze woorden kon ik me makkelijker uiten en zag dat terug in het eerste stuk. Lodewijk schreef het op, zodat het leek alsof ik de verteller was.

Deel 1

1

De chauffeur bracht mama en mij in grootvaders Cadillac V16 naar mijn nieuwe school. Ik zag mensen hun hoofd omdraaien toen we langsreden. Het was ook een nieuw model auto en grootvader vertelde dat hij de eerste koper uit Hamburg was, daar was hij heel trots op. Bij aankomst op de kostschool waar ik de volgende zeven jaar ging wonen, reden we door een grote poort over een lange oprijlaan met grote beuken aan weerszijden. De beuken herkende ik, daar stonden er veel van op het terrein van grootvader en grootmoeder. Het gebouw was zeker drie keer zo breed als het landgoed waar ik met mijn grootouders en mama woonde. Aan de rechterkant zag ik een kerkklok in de toren, de nonnen hadden een eigen kerk.

Moeder-overste gaf mama een hand bij binnenkomst, mij wees ze een houten stoel waarop ik mocht zitten, mijn billen voelden al snel doof. Mama zat op een kussen op de rechte stoel terwijl moeder-overste op een met donkerrood fluweel beklede zetel met brede armleuningen zat. Ze vertelde dat er zeven klassen waren met een gemiddelde van achttien leerlingen per klas. Ook vertelde ze over de studieboeken, de sporten die op school beoefend werden en de kerkdiensten die de leerlingen samen met alle nonnen bijwoonden.

Ik zat net een week op het gymnasium in Hamburg, toen

mama zei dat ze een baan aangeboden kreeg in Nederland en deze aannam - nu werd ik een kostschoolleerling. Mama moest direct verhuizen en was blij dat ze voor mij een plek gevonden had. Dat het kostschoolleven veel verschilde van het leven waaraan ik gewend was, werd mij snel duidelijk.

'Zuster Waltrude, wilt u Eva naar de slaapzaal brengen en haar wegwijs maken, ik moet nog wat zaken met mevrouw bespreken.'

Op het moment dat ze het vroeg, zag ik pas dat er een andere non in de hoek van de kamer zat.

Zuster Waltrude bracht me naar de slaapzaal terwijl mama achterbleef in het kantoortje van moeder-overste. Hoe heette ze? Ik moest haar naam onthouden, ze was de baas hier. Oh ja, het was moeder-overste en zo mocht ik haar ook noemen, maar toen ze zuster Waltrude vroeg om met mij naar de slaapzaal te gaan, antwoordde die: 'Goed, zuster Sigrid.'

Naast zuster Waltrude liep ik door de smalle, lange gangen met witte kale muren en een wit gebogen plafond. Het was alsof ik door een tunnelgang liep waar onze voetstappen tegen de muren weerkaatsten.

'We zijn er, Eva, het bed bij de deur is voor jou.'

Verbaasd keek ik naar de zes bedden in de bedompte ruimte.

'Sta niet zo te dromen, kind.'

'Mag ik het bed bij het raam? Ik slaap graag met het raam open'

'Dat zal niet gaan, meisje.'

Zuster Waltrude wees opnieuw naar het bed dat aan één kant gescheiden was door een tegen de muur staande kast en aan de andere kant een gordijn. Ik zag dat er overal rails boven de bedden liepen waaraan grauwwitte doeken hingen. Naast ieder bed eenzelfde kast en aan de andere zijde een rechte houten stoel. Nergens lagen kleren of boeken of iets waaraan ik kon zien dat hier zes meisjes sliepen. Er lag een gele spreid over elk bed waaronder de contouren van een dun kussen te zien waren. Toen ik de bedden van de zijkanten bekeek leken

de dekens en matrassen ook heel dun. Thuis had ik een heel dik matras waarin ik een beetje wegzakte als ik ging liggen, dat voelde fijn.

'Kijk,' zei zuster Waltrude, 'bij het naar bed gaan mag je jouw gordijn dichttrekken dan lijkt het alsof je een eigen kamertje hebt, we noemen dat een chambrette.'

Thuis was mijn kamer vele malen groter dan deze zaal. Ik vertelde het niet aan zuster Waltrude, die al met een voet tussen de deur stond. Wilde ze me hier alleen achterlaten?

'Pak je koffer maar uit. De andere leerlingen hebben nog les totdat de eerste bel gaat. Als je de tweede bel hoort verwacht ik je in de eetzaal voor het middagmaal.'

'Hoe moet ik daar dan komen?'

'Ga je oren maar achterna, tot zo.' En weg was zuster Waltrude.

Mijn koffertje en tas stonden verloren naast het bed. Zuster Waltrude had ze me beide zelf laten dragen en moe van het gesleep door de gangen, had ik ze daar uit mijn handen laten vallen. Ik liet ze staan en keek eerst hoe de witte kast er van binnen uitzag. Geen mooi met behang of stof overtrokken planken, deze zagen er vaal uit met kringen en vlekken op het hout. Het meisje dat hier sliep had er vast drankjes of snoep in bewaard; ik had alleen kleren mee. Een schooluniform zou ik nog krijgen en ik wist nog niet wanneer ik dan mijn eigen jurken en rokken mocht dragen. Eigenlijk wist ik helemaal niets van wat er te gebeuren stond.

Voordat de bel ging, wilde ik terug naar het kantoortje van moeder-overste om mama dag te zeggen. Ik legde mijn spullen in de kast. De twee onderste en twee bovenste planken bleven leeg.

'Rennen bewaren we voor buiten, binnen hoor je rustig te lopen.' De non die ik tegenkwam, in de lange witte gang waar wel honderd deuren op uitkwamen, keek me met een strenge blik aan. Haar kleine gezicht verdween bijna volkomen onder de grote kap. Ze murmelde nog iets onverstaanbaars voor ze

met sloffende tred verder liep. Op het moment dat ik haar de hoek om zag gaan, rende ik verder, bang dat mama vertrokken was. Ik klopte op de deur. Met een boos gezicht opende moeder overste de deur: 'Wat is er?'

'Waar is mama?'

'Je mama is vertrokken.'

'Wat?' De snel opkomende tranen blokkeerden mijn woorden. Mama had me geen *gedag* gezegd. Hoe kon ze me hier zo achterlaten? Ver weg hoorde ik een bel en pas bij het doordringende geluid van de tweede bel bleef ik staan.

'Zuster Waltrude verwacht je in de eetzaal.'

De deur viel dicht voor ik kon antwoorden. Ik liep op het geluid van stemmen die van links kwamen af en kwam een grote zaal binnen met kroonluchters aan de hoge plafonds. Aan lange tafels bedekt met witte damasten tafellakens zaten wel honderd meisjes in hun groene uniform. Er liepen meerdere zusters in de zaal, maar de eerste die ik zag was zuster Waltrude, die als een standbeeld voor de tafels stond. Ze keek pas op toen ik naast haar ging staan.

'Eva, daar is nog een plekje vrij.'

Ik liep naar de aangewezen plaats en ging tussen twee meisjes in zitten. Ze leken net zo oud als ik. Net als de overige meisjes aan deze tafel hadden ze blond haar. Mijn haar was heel donker, bijna zwart, net als dat van mijn moeder. Mijn vader kende ik niet, die stierf al voor mijn geboorte toen de oorlog net afgelopen was. 'Pure pech,' zei grootvader altijd, 'hadden we alle ellende achter de rug en sterft onze nieuwbakken schoonzoon.'

'Stilte allemaal,' zei zuster Waltrude, 'ik bid voor en daarna stel ik jullie onze nieuwe leerling voor.'

Ze bad het Onze Vader en eindigde met: 'God zegene de spijzen die onze leerlingen zullen eten en waarvoor ze u eeuwig dankbaar zijn.'

Er klonk geratel van messen en vorken en iedereen leek tegelijkertijd uit de schalen die op tafel stonden op te scheppen.

Boven het geluid uit hoorde ik de stem van zuster Waltrude: 'Onze nieuwkomer is Eva Grauss, ze is later dan jullie gearriveerd omdat haar moeder naar Nederland verhuist. Ze komt in klas zeven en slaapt op zaal zes. Vanmiddag geef ik haar een rondleiding en past ze het uniform, waarna haar pianoleraar arriveert. Jullie zien elkaar terug in de kapel voor de middagdienst om vijf uur. Prettige maaltijd meisjes.'

Ik kreeg geen kans om eten op te scheppen, de vragen denderden over tafel.

'Waarom is je moeder naar Nederland?'

'Waar is je vader?'

'Waarom heb je een eigen pianoleraar?'

'Waar kom je vandaan?'

Ik besloot de laatste restjes uit de schalen met rode kool, gebakken aardappelen en Eisbein op mijn bord te leggen. Ineens viel er een stilte, de schalen waren leeg en de vragen leken op te zijn.

'Heks,' hoorde ik iemand zeggen en 'die heeft spatjes.' Rustig at ik mijn bord leeg, het ontbijt sloeg ik over omdat ik pijn in mijn buik had. Het eten smaakte vreemd, lekker was anders, maar het rommelen binnen in me stopte.

Met zuster Waltrude liep ik het gebouw door, ze wees me op de klaslokalen, de gymzaal en de huiskamer waar we mochten zitten als we klaar waren met ons huiswerk. Ze ging me voor de tuin in, grote grasvelden met borders eromheen vol bloeiende bloemen in de meest uiteenlopende kleuren. Er was zelfs een tennisbaan en een klein hockeyveld. In de kippenren krioelde het van de kippen.

'Ze leggen veel eieren, maar je begrijpt dat we toch nog eieren bij de boerderij moeten halen vanwege het grote gebruik.'

'Thuis hadden we ook verse eieren, heerlijk.'

'Dan bof je, bij elk ontbijt mag je een ei.'

Terug binnen liepen we naar de linnenkamer. Het uniform dat zuster Waltrude van de stapel nam bleek veel te groot en

na zorgvuldig zoeken tussen de netjes opgevouwen kleding vond ze mijn maat. De stof voelde stijf aan en knisperde bij het aantrekken. Er zat een vlek op de mouw waaraan ik zag dat dit uniform een oudje was. Bij het omhoog doen van mijn armen trok het onder mijn oksels.

'Daar wen je wel aan,' zei de zuster. Ze wilde dat ik mijn eigen kleren in mijn kast opborg, voordat mijn rondleiding begon. De hoge glas-in-loodramen waar het gefilterde licht doorheen viel waren mooi, de gangen koud en de tegelvloeren waren her en der beschadigd. Vloerbedekking of parket, wat bij grootvader en -moeder lag, zag ik hier nergens.

'Een beetje doorlopen nu Eva, we komen langs de klaslokalen en willen de leerlingen niet afleiden.'

De keurige rijen met tafeltjes en stoeltjes waar de meisjes, met gebogen hoofd of opkijkend naar de zuster voor in de klas, aan zaten leken gebeeldhouwd, zo netjes waren ze gerangschikt. Zou er in een van die klassen zomaar een tafeltje voor mij bijgeschoven worden? Als dat zo was verstoorde ik het beeld, dat wilde ik niet. We sloegen rechtsaf en kwamen uit bij de muziekkamer. Zuster Waltrude stopte en zei: 'Ga maar naar binnen Eva, je pianoleraar zal zo arriveren. Ik zie je na afloop in de kapel voor het lof.'

Wow, er was een vleugel en tegen de muren stonden twee gitaren en enkele violen. In de hoek tegen de muur zag ik een cello. Mijn hart maakte een sprongetje en toen meester Klaus een klop op de deur gaf schreeuwde ik het bijna uit: 'De deur is open.'

'Hallo Eva, ik ben blij je weer te zien. Het is je eerste dag, hoe vind je het?'

'Ik heb de school en mijn kamer gezien meneer Klaus, mijn kamer moet ik delen met vijf andere meisjes en ik weet waar alles is.'

'Mooi, je hebt je muziekboeken zie ik, speel dan eerst maar de etude van Chopin die ik je als oefenstuk meegaf. Nee, wacht even, natuurlijk niet voordat je je vingers losgemaakt hebt